

Uvanlig bokutgivelse

VERDAL: Lorentz Diderich Klüver på Bjartnes skrev for 190 år siden landets første lærebok i landbruk, «Bonde-Praktika». Nå har denne svært spesielle boka blitt gitt ut på nytt.

RONALD INNDAL

inndal@t-a.no/Tlf. 92 82 42 57

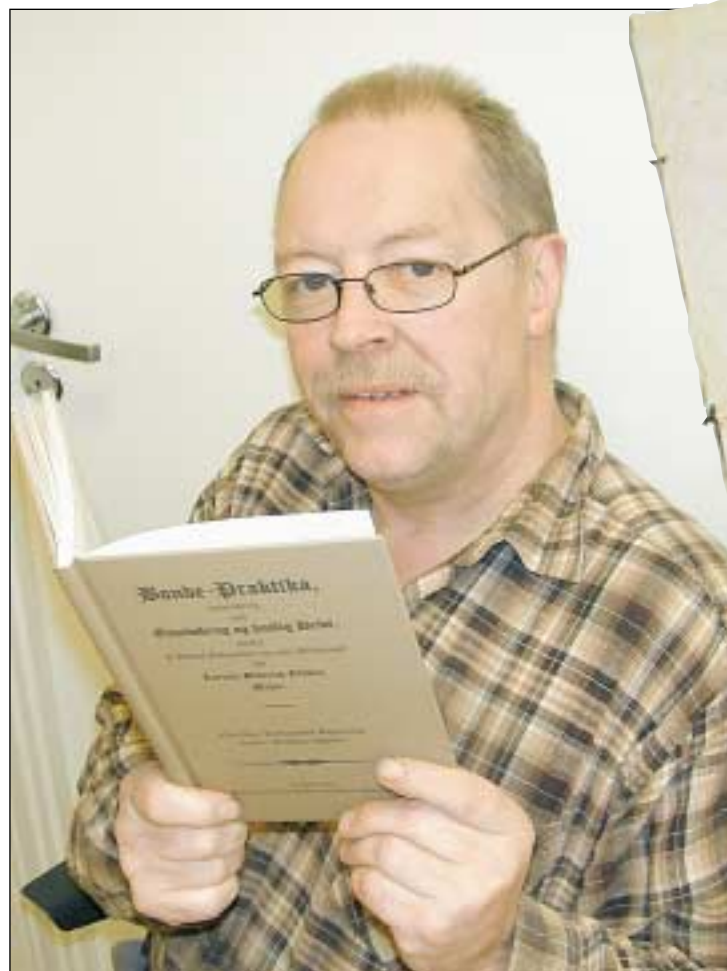
Majoren på Bjartnes var en meget kjent mann i si samtid. Blant annet er han kjent i dag som mannen som sørget for at det ble plantet en allé fra Øra til Stiklestad, Europas lengste bjørkallé.

Like kjent var han i samtida for at han hadde minst fem barn uten å være gift med noen av mødrene. Han drev gården på en mønstergyldig måte, og delte noe av kunnskapene sine med andre bønder ved at han i 1815 ga ut «Bonde-Praktika, Anvendelig ved Gaardsbrug og Huslig Drivt, samlet af andre Optegnelser og egne Ærferinger».

Få lesekyndige

Det er verdt å merke seg at han med denne boka henvendte seg bare til proprietærbønder med kunnskapen sin. Flertallet av de fattige leilendingene i bygden kunne ennå ikke lese eller skrive. De hadde nok med å sette bumerket sitt under et dokument. Og de kunne heller ikke sette tjenere til å utføre de mange gjøremål på en gård i naturalhusholdningens tid.

I dag har boka liten verdi som lærebok for moderne landbruk. Men den har meget stor

HISTORISK: Kjetil Dillan fra skriftstyret i Verdal Historielag med landets eldste lærebok i landbruk.

interesse som historisk dokument, og gir et godt bilde på hvordan livet var på landsbygda for to hundre år siden.

Boka fra 1815 kom i nytrykk i 1854, og i 1970 ble det i regi av bladet Kraftfornytt trykket en redigert utgave i et begrenset opplag.

Det eksemplaret som nå er å få kjøpt er et komplett nytrykk, men uten at det er brukt gotisk skrift. Bakgrunnen for nyutgi-

velsen var en henvendelse til Verdal Historielag fra dagens eiere av den gamle proprietærgården, Inger og Petter Bjartnes. Skriftstyret tente på ideen, og det ble tatt kontakt med kunstneren Steinar Berg om å lage illustrasjoner til boka. Den opprinnelige utgaven hadde ingen tegninger.

Lorentz Diderik Klüver var født i 1750, og levde fem år etter at han hadde gitt ut boka si. Et-

ORIGINALEN: Et eksemplar av «Bonde-Praktika» fra 1815 ble funnet ved biblioteket til Norges veterinærhøgskole.

ttersom den var den første i sitt slag i landet vakte den berettiget oppsikt, og lesekyndige bønder skaffet seg den.

Vakte oppsikt

Boka tar for seg de daglige gjøremål på en gård fra måned til måned. Den viser at det ikke bare dreide seg om sysselsetting som sluggu-tresking eller bygging av ris-garder for småfeet. Majoren på Bjartnes gir også

råd om oppdragelse av egne barn og tjenere, samt om når det er på tide å kjøpe inn sild til husholdningen for det neste året.

Slike gode råd står det lite om i dagens lærebøker ved landbruksskolene...

I boka er det også gamle matoppskrifter. Slike retter blir nå laget for servering i den gamle Klüver-stua på Bjartnes.